گزارش ۲

حسام کمالی

رشد تجارت ایران با آفریقا در مسیر صادرات با ارزش افزوده بالاتر

تجارت کشورمان با کشورهای آفریقایی وارد مرحله‌ای تازه شده است و آمارهای جدید از گسترش مبادلات با ۳۹ کشور این قاره حکایت دارد. افزایش ۲۵ درصدی ارزش هر تن کالای صادراتی ایران به آفریقا، در کنار کاهش ارزش کالاهای وارداتی از این منطقه، نشان می‌دهد ترکیب تجارت خارجی ایران با قاره آفریقا به سمت صادرات کالاهای با ارزش افزوده بیشتر حرکت کرده است. همزمان توسعه روابط تجاری در غرب و شرق آفریقا، ظرفیت‌های تازه‌ای را پیش روی فعالان اقتصادی ایران قرار داده است.

توسعه تجارت با قاره آفریقا همیشه به عنوان یک الزام توصیف می‌شود و این روزها به یکی از مقاصد مهم تجارت خارجی کشورمان تبدیل شده و روند مبادلات اقتصادی با کشورهای این منطقه، به‌ویژه در بخش صادرات، شتاب بیشتری گرفته است. تازه‌ترین داده‌های تجاری نشان می‌دهد ایران اکنون با ۳۹ کشور آفریقایی در حال مبادله کالا است و شبکه تجارت میان دو طرف نسبت به سال‌های گذشته گسترده‌تر شده است. این روند در شرایطی دنبال می‌شود که بسیاری از اقتصادهای آفریقایی به دلیل جمعیت رو به رشد، توسعه زیرساخت‌ها و نیاز فزاینده به کالاهای صنعتی و مصرفی، به بازارهای جذابی برای صادرکنندگان تبدیل شده‌اند.

بررسی شاخص‌های تجاری نشان می‌دهد ارزش هر تن کالای صادراتی ایران به آفریقا از ۴۴۲ دلار به ۵۵۴ دلار رسیده و رشدی ۲۵ درصدی را ثبت کرده است. این تغییر بیانگر آن است که ترکیب کالاهای صادراتی ایران به سمت محصولات با ارزش افزوده بالاتر حرکت کرده و سهم کالاهای فرآوری‌شده، صنعتی و تخصصی در سبد صادراتی افزایش یافته است. چنین تغییری می‌تواند نشانه‌ای از تحول تدریجی در راهبرد صادراتی ایران باشد که به جای تمرکز بر صادرات مواد خام و کالاهای کم‌ارزش، بر توسعه بازار محصولات دارای فناوری و ارزش اقتصادی بیشتر تکیه دارد.

در مقابل، ارزش کالاهای وارداتی از کشورهای آفریقایی با کاهش ۱۱ درصدی همراه بوده است. این موضوع نیز نشان می‌دهد بخش قابل توجهی از واردات ایران از این قاره همچنان به مواد اولیه، کالاهای پایه و محصولات با ارزش افزوده پایین اختصاص دارد. تحلیلگران اقتصادی معتقدند تداوم این روند می‌تواند به بهبود تراز تجاری ایران با کشورهای آفریقایی کمک کند و سهم صادرات غیرنفتی را در مناسبات خارجی کشور افزایش دهد.

با وجود رشد روابط تجاری، الگوی همکاری ایران با مناطق مختلف آفریقا یکسان نیست. در شمال آفریقا، سطح مبادلات اقتصادی هنوز محدود ارزیابی می‌شود. این در حالی است که کشورهای این منطقه به دلیل نزدیکی جغرافیایی، دسترسی مناسب به بازارهای مدیترانه و برخورداری از زیرساخت‌های حمل‌ونقل، ظرفیت بالایی برای توسعه تجارت با ایران دارند. توسعه ارتباطات بانکی، تسهیل حمل‌ونقل دریایی و ایجاد سازوکارهای مالی پایدار می‌تواند زمینه گسترش حضور تجاری ایران در شمال آفریقا را فراهم کند.

■ تمرکز تجارت ایران بر بازارهای غرب آفریقا

در میان مناطق مختلف این قاره، غرب آفریقا جایگاه پررنگ‌تری در تجارت ایران پیدا کرده است. گسترش روابط اقتصادی با کشورهای این منطقه طی سال‌های اخیر با ایجاد مراکز تجاری و افزایش ارتباط میان فعالان اقتصادی دو طرف همراه بوده است. بازار بزرگ مصرفی، نیاز گسترده به کالاهای صنعتی و کشاورزی و همچنین رشد پروژه‌های عمرانی در کشورهای غرب آفریقا، فرصت قابل توجهی برای صادرکنندگان ایرانی ایجاد کرده است.

فعالان اقتصادی معتقدند حضور مستمر در نمایشگاه‌های تخصصی، راه‌اندازی دفاتر تجاری و افزایش رفت‌وآمد میان تجار، نقش مهمی در تثبیت جایگاه کالاهای ایرانی در بازارهای غرب آفریقا داشته است. در کنار این موضوع، برخی تولیدکنندگان ایرانی توانسته‌اند در حوزه‌هایی مانند مصالح ساختمانی، محصولات پتروشیمی، تجهیزات صنعتی، مواد غذایی و خدمات فنی و مهندسی جایگاه قابل قبولی در این بازارها به دست آورند.

افزون بر غرب آفریقا، کشورهای شرق این قاره نیز در سال‌های اخیر مورد توجه قرار گرفته‌اند. اقتصادهای رو به رشد شرق آفریقا، به‌ویژه کشورهایی که در مسیر توسعه بنادر، حمل‌ونقل و زیرساخت‌های صنعتی قرار دارند، ظرفیت تازه‌ای برای صادرات ایران ایجاد کرده‌اند. ارتباط تجاری با برخی کشورهای این منطقه سابقه طولانی دارد و همین موضوع بستر مناسبی برای گسترش همکاری‌های جدید فراهم کرده است.

کارشناسان حوزه تجارت خارجی بر این باورند که بازار آفریقا در دهه آینده به یکی از مهم‌ترین مقاصد صادراتی کشورهای در حال توسعه تبدیل خواهد شد. جمعیت جوان، نیاز روزافزون به کالا و خدمات، توسعه شهرنشینی و افزایش سرمایه‌گذاری‌های زیرساختی، ظرفیت اقتصادی این قاره را به شکل محسوسی افزایش داده است. در چنین شرایطی، کشورهایی که بتوانند حضور پایدار و شبکه تجاری مؤثر در آفریقا ایجاد کنند، سهم بیشتری از این بازار گسترده به دست خواهند آورد.

افزایش صادرات به آفریقا نیازمند تدوین راهبرد بلندمدت، تقویت دیپلماسی اقتصادی و ایجاد مشوق‌های صادراتی است. ایجاد نمایشگاه‌های دائمی کالاهای ایرانی، توسعه همکاری‌های گمرکی، راه‌اندازی خطوط اعتباری و حمایت از حضور شرکت‌های ایرانی در پروژه‌های زیرساختی آفریقا، از جمله اقداماتی است که می‌تواند جایگاه ایران را در این بازار تقویت کند.

در مجموع، آمارهای جدید نشان می‌دهد تجارت ایران با کشورهای آفریقایی از مرحله ارتباطات محدود عبور کرده و به سمت همکاری‌های گسترده‌تر در حال حرکت است. افزایش ارزش صادرات، توسعه ارتباط با ۳۹ کشور آفریقایی و تمرکز بر کالاهای دارای ارزش افزوده بیشتر، بیانگر آن است که آفریقا به تدریج به یکی از محورهای مهم تجارت خارجی ایران تبدیل می‌شود؛ بازاری که در صورت برنامه‌ریزی دقیق، می‌تواند سهم قابل توجهی در رشد صادرات غیرنفتی کشور داشته باشد.

گزارش یک

بهناز قاسمی

کاسبان جنگ در حوزه اینترنت شبانه‌روزی مشغول هستند

دم کاسبان «اینترنت ویژه» هنوز چیده نشده است

باوجود ورود مقام نظارتی و اجرایی به موضوع تخلفات صورت‌گرفته در حوزه آنچه به اینترنت ویژه موسوم است، هنوز دم این کاسبان چیده نشده است و همچنان در حال تماس با مشترکان هستند

سیاستگذار به منظور تأمین امنیت شبکه‌ای و جلوگیری از حملات نوین به زیرساخت‌های کشورمان در جنگ تحمیلی سوم، اقدام به مدیریت چگونگی دسترسی به اینترنت بین‌الملل کرده است و طبعاً نسبت به برخی مشاغل، دسترسی‌هایی محدود مدیریت‌شده ارائه شده است، اما مع‌الأسف برخی سودجویی‌ها منجر به رشد موضوعی به نام «اینترنت ویژه» شده است و درصدد جیب‌بری از برخی مشترکان هستند، به طوری که آشکارا با مشترکان تماس گرفته می‌شود و با تهدید و تطمیع، آن‌ها را مجبور به استفاده از این عارضه عفونی می‌کنند. گزارش‌های میدانی و اظهارات برخی کاربران نیز از شکل‌گیری بازاری غیررسمی و بازار سیاه برای فروش این نوع دسترسی حکایت دارد که در آن، فعال‌سازی اینترنت ویژه برای کاربران عادی با دریافت مبالغ چند میلیون تومانی نیز انجام می‌شود. تاکنون توضیحات رسمی و شفافی درباره جزئیات اجرای طرح، نحوه فعال‌سازی، گروه‌های مشمول و سازوکار نظارت بر آن ارائه نشده است و همین مسئله، ابهامات و پرسش‌هایی را در افکار عمومی ایجاد کرده است.

طبق پیمایشی که سال گذشته درباره میزان تاب‌آوری مردم در حوزه‌های مختلف انجام شد، کمترین میزان تاب‌آوری مردم نه در حوزه آب و برق، بلکه در زمینه قطعی اینترنت بود که نشان می‌دهد دسترسی پایدار و باکیفیت به اینترنت، به یکی از نیازهای اصلی جامعه تبدیل شده است.

با وقوع جنگ تحمیلی سوم و ضرورت مدیریت دسترسی به اینترنت بین‌الملل به منظور جلوگیری از حملات سنگین نوین به زیرساخت‌ها و البته جمع‌آوری اطلاعات برای نقطه‌زنی، سیاستگذار به سمت کاهش آسیب‌ها در این حوزه حرکت کرد و در همین راستا نسبت به برخی مشاغل به واسطه نیاز و حساسیت‌شان، دسترسی محدود به اینترنت بین‌الملل را در نظر گرفت، اما کاسبان زالوصفت که روزی از تحریم ارتزاق می‌کردند، از شرایط جنگی کشور نیز سوءاستفاده کرده و بساط کاسبی خود را بسط دادند.

در همین راستا، برخی اپراتورهای تلفن همراه با ارسال پیامکی به مشتریان خود از آنها خواستند اینترنت ویژه یا «اینترنت پرو» را فعال کنند.

این پیامک‌ها و تماس‌ها از سوی اپراتورهای تلفن همراه در حالی است که اینترنت پرو برای گروه‌های حرفه‌ای از جمله شرکت‌ها، استارتاپ‌ها، بازرگانان و نهادهای پژوهشی طراحی شده و دریافت آن مستلزم احراز هویت شغلی و طی مراحل اداری از طریق اپراتورهاست. اما عدم شفاف‌سازی ارائه این سرویس، مردم را با مشکلاتی مواجه کرد، به طوری که ارسال پیامک یا تماس از سوی اپراتورهای همراه اول و ایرانسل، راه را برای کلاهبرداری جدید باز کرد.

در یک کلاهبرداری دیگر، برخی از خط‌های تلفن ثابت با مشترکان تلفن همراه تماس می‌گیرند و خود را نماینده همراه اول معرفی می‌کنند و با این ترفند که سیم‌کارت شما نسل قدیمی است، مدعی می‌شوند برای ارتقای سرویس اینترنت از (فورجی) به (فایو جی) باید بسته‌های اینترنت جدید خریداری کنید. در ادامه پرداخت یک میلیون و ۶۰۰ هزار تومان را مطرح و اعلام می‌کنند بسته به آدرس منزل ارسال می‌شود و در ازای این مبلغ، پیشنهاد وسوسه‌انگیزی مطرح می‌کنند مبنی بر اینکه تا شش ماه نیازی نیست قبضی پرداخت کنید و بعد از شش ماه، مادام‌العمر اینترنت شما نیم‌بها محاسبه می‌شود.

شاید این نوع تماس‌ها را بتوان کلاهبرداری دانست، اما پیامک‌هایی که از سوی همراه اول یا ایرانسل ارسال شده، دیگر نمی‌شود سوءاستفاده یا کلاهبرداری دانست. به عنوان مثال، در پیامکی اپراتور همراه اول به مشترکان خود اعلام کرده است: «کاربر گرامی، شماره تلفن همراه شما برای فعال‌سازی اینترنت پرو تأیید شده است. برای دریافت لینک پرداخت اشتراک، لطفاً کد زیر را شماره‌گیری کنید: ۱۰۳۲۷۵#. پس از شماره‌گیری، لینک پرداخت برای شما پیامک خواهد شد. مبلغ اشتراک: ۱۹،۸۰۰،۰۰۰ ریال +۱۰٪ مالیات بر ارزش افزوده. به همراه ۵۰ گیگابایت اینترنت هدیه. توجه: به جز مبلغ اعلام‌شده، نیاز به پرداخت هیچ هزینه دیگری نمی‌باشد. - هر کد ملی فقط برای یک شماره تلفن همراه امکان فعال‌سازی اینترنت پرو را دارد.»

این پیام‌ها یا تماس‌های تلفنی که در هفته اخیر به مشترکان ارسال شده است، نمی‌تواند خارج از اپراتورها باشد و باید از سوی مراجع قضایی پیگیری شود.

گزارش‌های میدانی و اظهارات برخی کاربران از شکل‌گیری بازاری غیررسمی برای فروش این نوع دسترسی حکایت دارد؛ برخی کاربران اعلام کرده‌اند با وجود تأکید بر محدود بودن جامعه هدف این طرح، در برخی مراکز با دریافت مبالغی تا حدود ۷ میلیون تومان و ثبت اطلاعات کاربران عادی، امکان فعال‌سازی این نوع اینترنت فراهم شده است؛ موضوعی که شائبه شکل‌گیری بازار سیاه برای دسترسی به اینترنت پرو را پررنگ‌تر کرده است.

با وجود این تخلفات، تاکنون توضیحات رسمی و شفافی درباره جزئیات اجرای طرح، نحوه فعال‌سازی، گروه‌های مشمول و سازوکار نظارت بر آن ارائه نشده است و همین مسئله، ابهامات و پرسش‌هایی را در افکار عمومی ایجاد کرده است.

البته همراه اول در پاسخ به تماس خبرنگار «جوان» برای پیگیری مسئله، چنین موضوعی را تکذیب و با دریافت شماره‌ای که با کاربران تماس گرفته بود، وعده داد موضوع را پیگیری خواهد کرد.

■ پای قوه قضائیه به ماجرای اینترنت ویژه باز شد

گسترش اخبار مربوط به کلاهبرداری‌ها و سودجویی‌ها در فضای مجازی، سبب شد رئیس قوه قضائیه به دادستانی کل کشور و سازمان بازرسی کل کشور برای رسیدگی به گزارش‌های مربوط به فساد و تبعیض در واگذاری اینترنت سفید و پرو، دستوراتی صادر کند.

رئیس قوه قضائیه در این زمینه گفت: «وفق گزارشات واصله، در قضیه موسوم به اینترنت خط‌های سفید یا اینترنت پرو، اتفاقاتی حادث شده که ضروری است دادستانی کل و سازمان بازرسی کل کشور با جدیت به این موضوع ورود کنند. قابل قبول نخواهد بود که افرادی فاقد صلاحیت یا عناصری سودجو از این بستر برای سوءاستفاده‌های مالی و... بهره‌برداری کنند و ما در راستای حقوق عامه، به این مقوله ورود خواهیم داشت.»

از سوی دیگر، سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی نیز در اطلاعیه‌ای که به تازگی منتشر کرده، تأکید کرده است این نوع دسترسی با هدف تضمین پایداری ارتباطات، تنها برای کسب‌وکارها پیش‌بینی شده و مجوز آن به اپراتورهای ارتباطی ابلاغ شده است. رگولاتوری همچنین اعلام کرده است بررسی‌های انجام‌شده نشان می‌دهد برخی اپراتورها از مفاد و چارچوب‌های مصوبه مربوطه عدول کرده‌اند و تخلف آنها محرز شده است؛ بر همین اساس، گزارش‌های مرتبط در حال جمع‌بندی بوده و برای طی مراحل قانونی به مراجع ذی‌صلاح ارائه خواهد شد. در این اطلاعیه همچنین بر تداوم نظارت بر عملکرد اپراتورها و برخورد با هرگونه ارائه خدمات خارج از ضوابط تأکید شده است.

از این رو به نظر می‌رسد در شرایط فعلی، شفاف‌سازی درباره سازوکار اجرای طرح و همچنین نظارت دقیق و مستمر بر روند واگذاری آن، بیش از هر زمان دیگری ضروری است تا ضمن جلوگیری از شکل‌گیری بازار سیاه و سوءاستفاده‌های احتمالی، اجرای این دسترسی موقت تا زمان عادی شدن شرایط جنگی، خارج از چارچوب‌های تعیین‌شده پیش نرود.

خبر

خرید تضمینی گندم از مرز یک میلیون تن گذشت

خرید تضمینی گندم از ابتدای سال جاری تا امروز از مرز یک میلیون تن عبور کرد که همزمان با آغاز فصل برداشت در استان‌های مختلف، اهمیت تأمین امنیت غذایی و حمایت از تولید داخلی را بیش از پیش نمایان کرده است.

خرید تضمینی گندم در سال جاری شتاب گرفته و میزان خرید این محصول راهبردی از کشاورزان به بیش از یک میلیون تن رسیده است. با آغاز برداشت گندم در مناطق مختلف کشور، مراکز خرید دولتی فعالیت خود را گسترده‌تر کرده‌اند و پیش‌بینی می‌شود حجم خرید در هفته‌های آینده افزایش قابل توجهی پیدا کند. گندم به عنوان اصلی‌ترین کالای اساسی در سبد غذایی خانوار، جایگاه ویژه‌ای در سیاست‌های بخش کشاورزی دارد و هر سال بخش مهمی از منابع مالی دولت برای خرید تضمینی این محصول اختصاص می‌یابد. هدف از اجرای این سیاست، حمایت از کشاورزان، حفظ پایداری تولید و جلوگیری از وابستگی به واردات عنوان می‌شود. بر اساس برنامه‌ریزی انجام‌شده، بهای گندم خریداری‌شده مطابق نرخ مصوب و با احتساب پاداش تحویل به کشاورزان پرداخت خواهد شد.

در همین حال، مسئولان بخش کشاورزی تأکید دارند پرداخت مطالبات گندمکاران به دلیل اهمیت این محصول در تأمین امنیت غذایی کشور در اولویت قرار گرفته و پیگیری‌ها برای تسریع در پرداخت‌ها ادامه دارد. همزمان با روند خرید تضمینی گندم، موضوع تأمین کود شیمیایی نیز به یکی از دغدغه‌های اصلی تولیدکنندگان تبدیل شده است. افزایش هزینه تولید و رشد قیمت نهاده‌های کشاورزی، فشار قابل توجهی به کشاورزان وارد کرده و همین مسئله ضرورت حمایت‌های بیشتر از بخش تولید را پررنگ‌تر ساخته است. در این زمینه، میزان اعتبار تخصیص‌یافته برای تأمین کود شیمیایی از ۷ هزار میلیارد تومان به ۱۴ هزار میلیارد تومان افزایش یافته است. با این حال، فعالان بخش کشاورزی معتقدند رشد چند برابری قیمت کودهای شیمیایی پس از حذف ارز ترجیحی، همچنان هزینه‌های تولید را بالا نگه داشته و یارانه فعلی پاسخگوی نیاز کامل کشاورزان نیست. اگر حمایت‌های لازم در بخش تأمین کود و سایر نهاده‌ها تداوم پیدا نکند، بخشی از کشاورزان ممکن است توان اقتصادی لازم برای ادامه تولید را از دست بدهند که می‌تواند امنیت غذایی کشور را تحت تأثیر قرار دهد. در بخش توزیع کود شیمیایی نیز اعلام شده روند عرضه از طریق سامانه‌های تعیین‌شده انجام خواهد شد تا امکان نظارت دقیق‌تر بر نحوه توزیع و جلوگیری از واسطه‌گری فراهم شود.

همچنین سازوکار پرداخت یارانه مربوط به افزایش قیمت کودهای شیمیایی در جلسات تخصصی در حال بررسی است و پیگیری‌ها برای تأمین به موقع منابع مالی ادامه دارد. در کنار مباحث مربوط به خرید تضمینی، کیفیت گندم تولیدی سال جاری نیز مورد توجه قرار گرفته است. ارزیابی‌های اولیه نشان می‌دهد محصول برداشت‌شده از نظر شاخص‌هایی مانند میزان پروتئین، گلوتن مرطوب، هکتولیتر و همچنین پایین بودن افت مفید و غیرمفید، در وضعیت مطلوبی قرار دارد. کاهش میزان سن‌زدگی گندم نیز از دیگر ویژگی‌های محصول امسال عنوان می‌شود که می‌تواند کیفیت آرد و محصولات نهایی را بهبود بخشد.

گزارش ۳

نرگس گودرزی

چند اقدام کوچک برای یک صرفه‌جویی بزرگ

با کاهش حدود ۱۵ درصدی مصرف بنزین، ۳۰ درصدی برق و ۲۰ درصدی گاز از سوی مردم، می‌توان به دستاوردهای مهمی مانند طرح‌های بزرگ ملی رسید

الگوی مصرف انرژی در کشورمان در چند دهه گذشته تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل ساختاری شکل گرفته که نتیجه آن، فاصله معنادار میان مصرف داخلی و استانداردهای جهانی بوده است. تداوم این وضعیت، تاب‌آوری اقتصاد کشورمان را در برابر فشارهای بیرونی کاهش می‌دهد. در روزهای اخیر این مسئله به موضوعی پرتکرار در میان سخنان سیاست‌گذاران تبدیل شده و از مردم دعوت شده تا بیش از پیش الگوهای مصرف را رعایت کنند. کاهش حدود ۱۵ درصدی مصرف بنزین (که می‌شود آن را با تنها یک لیتر مصرف کمتر محقق کرد)، کاهش ۳۰ درصدی مصرف برق و ۲۰ درصدی گاز، نقشه راهی است که می‌تواند مسیر روشن‌تری در راستای تقویت تاب‌آوری کشور باشد.

سال‌ها رشد مصرف، فرسودگی زیرساخت‌ها، فاصله میان تولید و تقاضا و برخی ضعف‌های مدیریتی باعث شده است امروز مدیریت منابع به یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های کشور تبدیل شود. اسماعیل سقاب اصفهانی، رئیس سازمان بهینه‌سازی و مدیریت راهبردی انرژی، با اشاره به ضرورت صرفه‌جویی در مصرف انرژی به ناهمخوانی تولید بنزین با مصرف آن اشاره کرد و گفت: امروز مصرف روزانه بنزین کشور حدود ۱۳۰ تا ۱۳۵ میلیون لیتر است، در حالی که تولید ما پیش از جنگ حدود ۱۱۰ تا ۱۱۵ میلیون لیتر بود و روزانه ۲۰ تا ۲۵ میلیون لیتر واردات انجام می‌دادیم. او در ادامه افزود: امروز باید همه با هم پیمان ببندیم که مصرف انرژی کشور را بر مبنای همین حدود ۱۰۰ میلیون لیتر تولید روزانه تنظیم کنیم و مردم کمک کنند تا کشور در حوزه انرژی از واردات بی‌نیاز شود. به گفته وی، کاهش حتی مقدار اندکی از مصرف می‌تواند نقش مهمی در جبران این فاصله داشته باشد.

■ کاهش تنها یک لیتر؛ راهی ساده برای حذف واردات بنزین

سقاب اصفهانی تأکید کرد: اگر هر خانوار ایرانی به طور متوسط روزانه تنها یک لیتر از مصرف بنزین خود را کاهش دهد، مجموع این صرفه‌جویی در سطح ملی می‌تواند معادل حجم واردات بنزین باشد و کشور را از نیاز به واردات این فرآورده بی‌نیاز کند. رئیس سازمان بهینه‌سازی انرژی در بخش دیگری از سخنان خود به آسیب‌هایی که به زیرساخت‌های انرژی کشور در جریان «جنگ رمضان» وارد شده اشاره کرد و گفت: جبران خسارت‌های واردشده به شبکه گاز و سوخت کشور حدود ۱۸ ماه تا دو سال زمان نیاز دارد. سقاب اصفهانی با بیان اینکه عبور پایدار از بحران انرژی تنها با اقدامات کوتاه‌مدت ممکن نیست و باید اصلاحات ساختاری نیز دنبال شود، افزود: افزایش بهره‌وری سوخت در خودروهای داخلی و توسعه حمل‌ونقل عمومی از مهم‌ترین راهکارهای بلندمدت برای کاهش مصرف بنزین در کشور به شمار می‌رود.

موضوع صرفه‌جویی در مصرف انرژی به تازگی مورد تأکید محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس شورای اسلامی، نیز قرار گرفته است. او در پیامی با اشاره به شکست دشمن در تحقق اهداف نظامی و تلاش برای جبران این شکست با فشار اقتصادی، صرفه‌جویی را مؤثرترین سلاح در برابر دشمن معرفی کرد.

■ بارش‌های نامتوازن و مدیریت مصرف آب

درباره وضعیت ذخایر آبی، اگرچه میزان بارندگی در اغلب استان‌ها از دهه نخست اسفند تا نیمه نخست فروردین به‌طور قابل توجهی افزایش یافت و به تقویت منابع آب سطحی و بهبود ذخایر سدها کمک کرد، با این حال منابع آبی کشور با مصرف آن همچنان شکاف دارد. در سال آبی جاری، از میان شش حوضه اصلی، میزان بارش در حوضه آبریز دریای خزر حدود ۱۰/۷ درصد کمتر از میانگین بلندمدت بوده، در حالی که در سایر حوضه‌ها افزایشی در حدود ۵ تا ۱۵ درصد ثبت شده است؛ بیشترین رشد نیز به حوضه دریاچه ارومیه اختصاص دارد.

در سطح استانی نیز توزیع بارش‌ها یکنواخت نبوده است. با وجود تحقق حدود ۱۰۰ درصدی بارش در برخی استان‌ها، نزدیک به یک‌سوم کشور همچنان با کم‌بارشی مواجه است. در استان تهران، میزان تحقق بارش سال آبی کمتر از ۵۰ درصد بوده و حدود ۲۵ درصد پایین‌تر از میانگین بلندمدت برآورد می‌شود. در چنین شرایطی، توجه به مدیریت ریسک، به‌ویژه در کلان‌شهرها، اهمیت بالایی دارد. همزمان، بازنگری در ساختار حکمرانی و ارتقای نظام مدیریت منابع آب، همچنان به‌عنوان یک ضرورت اساسی برای کشور مطرح است.

■ امیدواری برای جبران شکاف تولید و مصرف برق

در حوزه مصرف برق نیز بین مصرف و تولید شکاف ۲۳ تا ۲۴ هزار مگاوات وجود دارد که رفع این ناترازی نیز از مسیر صرفه‌جویی و توسعه نیروگاه‌ها می‌گذرد.

بر اساس گزارش‌ها، دولت در دو سال گذشته در حوزه احداث نیروگاه تجدیدپذیر به خوبی فعالیت کرده و ظرفیت این نیروگاه‌ها به بیش از ۴ هزار مگاوات رسیده است. با این حال، ظرفیت فعالیت بیشتر بخش خصوصی در این حوزه همچنان بالا است.

در همین ارتباط، حسین امامی‌راد، نماینده مجلس، گفت: ایران یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان نفت و گاز در جهان است، اما به دلیل یارانه‌های سنگین، قیمت‌گذاری غیرواقعی و عمدتاً تکنولوژی‌های قدیمی و ناکارآمد در صنایع و ساختمان‌ها، سرانه مصرف انرژی در کشور ما چندین برابر میانگین جهانی است. او با بیان اینکه سرانه مصرف گاز و برق در بخش خانگی در ایران بین ۱/۵ تا دو برابر بسیاری از کشورهای دیگر است، تأکید کرد: این در حالی است که در حوزه برق، متأسفانه با سوزاندن سوخت‌های فسیلی بسیار غیربهینه و پرهزینه، برق تولید می‌شود. لوله‌کشی‌های قدیمی و فرسوده نیز موجب هدررفت ۱۰ درصدی آب می‌شود. بنابراین استمرار یا تغییر این شرایط، نیازمند سیاست‌گذاری در نحوه مدیریت بخش‌های اقتصادی و در زنجیره آخر، صرفه‌جویی است.

■ تقویت کشور با صرفه‌جویی در مصرف انرژی

منصور شکرالهی، عضو کمیسیون انرژی مجلس، با بیان اینکه باید در حوزه مصرف انرژی، آب و برخی منابع حیاتی صرفه‌جویی ایجاد شود، گفت: جهاد صرفه‌جویی نیازمند مجموعه‌ای از سیاست‌گذاری‌ها، اصلاح الگوی مدیریت منابع و همچنین همراهی همه مردم، صنایع و کارگاه‌های تولیدی در مدیریت مصرف است. باید بدانیم که در چنین شرایطی هر اقدام کوچک برای کاهش مصرف انرژی، آب و کالاهای اساسی می‌تواند به تقویت تاب‌آوری کشور و پایداری زیرساخت‌ها کمک کند.

مجید دوستعلی، عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی، نیز با اشاره به پیام اخیر رئیس مجلس شورای اسلامی و محورهای پنج‌گانه این پیام از جمله برنامه‌ریزی برای رفع مشکلات اقتصادی کشور و صرفه‌جویی در مصرف منابع انرژی گفت: صرفه‌جویی به معنای مصرف نکردن نیست، بلکه به معنای پرهیز از مصرف بیش از نیاز است. اگر هر فرد بتواند حتی یک لامپ اضافی را خاموش کند یا در مصرف آب و انرژی مدیریت داشته باشد، در حقیقت به کشور، نظام و حتی نیروهایی که در میدان مقابله با دشمن حضور دارند، کمک کرده است و همه مردم باید تا جایی که می‌توانند در این مسیر همکاری و همراهی داشته باشند.

کارشناسان و صاحب‌نظران راهکار عبور از شرایط ناترازی در حوزه‌های مختلف انرژی را اتخاذ مجموعه‌ای از سیاست‌گذاری‌های دقیق، اصلاح الگوی حکمرانی منابع و در عین حال همراهی جامعه در مدیریت مصرف می‌دانند. در چنین شرایطی هر اقدام کوچک برای کاهش مصرف انرژی، آب و کالاهای اساسی می‌تواند به تقویت تاب‌آوری کشور و پایداری زیرساخت‌ها کمک کند.